

HALK EĞİTİMİNİN KURUMLAŞMASI *

Prof. Dr. Cevat GERAY

I. GİRİŞ

“Halk Eğitimi”** sözüyle neyi anlatmak istediğimizi açıklamakta yarar vardır. Burada halk eğitimi geniş bir anlamda ele alınmıştır. “Halk Eğitimi”, geniş kitleye yönelen eğitsel çabaların tümünü kapsamaktadır. “Kitle Eğitimi”, “Toplum Eğitimi”, “Temel Eğitimi”, “Sosyal Eğitim”, “Yaygın Eğitim” adları altında çocuk, genç ve yetişkinlerin okul dışında eğitimine yönelmiş olan sistemli eğitim çalışmaları geniş anlamıyla halk eğitiminin kapsamı içinde sayılmaktadır.

Halk Eğitimi, şu ya da bu ad altında yetişkinlere yönelmiş bir eğitim biçimi olarak, geçmişte de uygulanan bir eğitim türüdür. Fakat eskiden halk eğitimi, insancıl, dinsel duygularla, iyilik severlik çerçevesinde öğrenimden yoksun kalmış olan sınıfların daha iyi vatandaş, daha ahlaklı vatandaş olarak çalıştırana, yönetene karşı görevlerini daha iyi yerine getirmesini sağlamaya yararlı bir araç görevini yapıyordu. Çalışan sınıfların iktidar çabasına katılmasını onların toplumsal ve siyasal kurtuluşlarını sağlayıcı bir yön kazanmıştı. Zamanla, halk eğitimi, aşağı katmanlardan yetişkinlere din kitapları okumasını öğretmek, onları talihlerine, yazgılarına katlanmalarını sağlamak amacından, uzaklaşarak, önce insanın öğrenme gereksinmelerini giderici bir yöne çevrilmiştir. Sonra da öğrenim çağlarında iken eğitim fırsatına kavuşmamış örgün öğrenimden yararlanamamış olan yetişkinlere gerekli eğitimin en alt düzeyini sağlamak amacına yönelmiştir. Son yüz yıl içinde de, halk eğitimi, eğitimin yalnızca seçkinlerin, güçlülerin, kısacası egeyen sınıfların yararlanabilecekleri bir olanak

*29-31 Ocak 1975 günlerinde Eskişehirde E.İ.T.İ.A.'nda düzenlenen “Türkiyede Yaygın Eğitim” Seminerine sunulan bildiri.

**“Halk Eğitimi” gibi türkçemizde yerleşmiş bir deyim varken, yeni bir kavrammış gibi “Yaygın Eğitim” sözü ortaya atılmıştır. Bu nedenle, bu bildiride “Yaygın Eğitim” değil, “Halk Eğitimi” sözü kullanılmıştır.

olmaktan çıkmasına, güçsüzlerin bilinçle ip siyasal, ekonomik ve toplumsal kurtuluşlarına yardımcı bir nitelik kazanmıştır.

Geri kalmış ülkelerde halk eğitimi, örgün öğrenim kurumlarından yararlanamamış olan yetişkinlere, örgün eğitim yerine öğretim veren bir eğitsel çalışma olarak önemli bir gereksinmeyi karşılamaktadır. Fakat halk eğitimi bununla yetinemez. Aynı zamanda örgüt öğrenim görmüş olanlara da teknolojik ilerlemeler sonucunda artan, değişen bilgileri, yenilikleri götürmek, bu kişilerin uzmanlıklarını arttırmak amacıyla okul sonrası öğrenim fırsatını sağlamak görevini de yüklenmiştir. Bu, eğitimin yaşam boyu süren, sürekli bir süreç olduğunun anlaşılması olmasının bir sonucudur. Böylece, halk eğitimi normal eğitim sisteminin ayrılmaz parçası durumuna girmiş, örgün öğrenimden ayrı, fakat onu tamamlayan bir eğitim biçimi olmuştur. Bu anlamıyla halk eğitimi, vatandaşın kişisel eğitim gereksinmelerine, bireysel sorunlarına eğilmek yanında, kişinin, küme ve toplum içinde ki rolünü oynayacak, sorumluluklarını yüklenecek bir düzeye getirilmesi görevini de yüklenmiştir. Sürekli olarak değişen bir dünyada ve toplumda, toplumsal ve teknolojik değişmelere ayak uydurmak amacı da halk eğitiminde önem kazanmıştır. Halk eğitimi, halkın yaşantısını bütün yönleriyle ele almak zorunda olan geniş bir program alanıdır. Estetik, fiziksel gereksinmeler yanında mesleki, entelektüel ve toplumsal gereksinmeler de birer halk eğitimi programı olarak ele alınmalıdır.

II. TÜRKİYEDE HALK EĞİTİMİNİN KURUMLAŞMASI

A. Planlı Dönemden Önce:

Cumhuriyetin kurulmasını izleyen yıllarda, Atatürk'ün yol göstericiliğinde girilen "Millet Okulları", "Halk Dersaneleri" hareketi bu alandaki en geniş uygulamadır. Bu yoldan önemli sayılan insana yeni Türk alfabesiyle okuma yazma öğretilmiş, yurttaşlık bilgileri verilmiştir. Gittikçe yoğunluğunu, hızını kaybeden bu hareket ne okur yazarlık, ne de halkın bilinçlenmesi, örgütlenmesi, sorunlarına çözüm yolları getirebilmiştir.

Bu dönemde yetişkin köy kadın ve erkek sanat kursları boş zamanları değerlendirme, bazı teknik beceriler kazandırma açısından ilginç bir çalışma alanı olarak görülmüştür. Bu çalışmalar, ulusal

bir program kapsamına kavuşmamıştır. Kazandırılmak istenen sanat ve becerilerin uygulanmasını sağlayacak olanaklar yaratılmadığından öğrenilenin de unutulması sonucu doğmuştur. Özellikle kadın sanat kursları, günlük yaşantıyı daha kolaylaştıracak, eldeki, evdeki araç ve gereçleri daha akıllıca kullanmaya yardım edecek, yan gelir sağlayacak beceriler yerine, lüks giyim kuşama önem verildiğinden gerçekçi bir yaklaşım içinde ele alınmamıştır. Masrafçı özelliği yanında yaşam ve geçim sağlamadan sınırlı bir özellik taşıdığından bu tür çalışmalara halkın ilgisini, katılmasını sağlamak için zorlamalara gidildiği de olmuştur.

Orduda, okuma yazma ve temel eğitim kurslarında askere gelen gençlere verilen eğitim, hem yalnızca erkek nüfustan askerlik çağında olanlara yöneldiği, hem de sivil yaşamdan çok askerlik hizmetinin görülmesinde kullanılan bilgilerle yetinmek zorunda olduğu için sınırlı bir etkide bulunmaktadır.

B. Planlı Dönemde Halk Eğitimi:

Birinci Beş Yıllık Kalkınma planında halk eğitimine hemen hiç yer verilmemişti. Toplum kalkınması bölümünde halk eğitimi bir satırla geçirilmişti. İkinci Beş Yıllık Planda da, örgün öğrenim içinde, bunun tamamlayıcısı olarak "Yaygın Eğitim" adı altında ele alınmıştır. Plana göre Halk Eğitimi, örgün eğitimden bağımsız olarak düşünülemez. Öğrenme süreci açısından yetişkin ile çocuk arasındaki farklılıklar karşısında, örgün eğitim için düşünülen ilke, önlem ve kuruluşların yaygın eğitimi, halk eğitimi için geçerli olmayacağı, kolayca anlaşılır. Örgün eğitimin, yaygın eğitimle bütünlenmesi gereği halk eğitiminin kendisine özgü kuruluşlara sahip olarak söz etmesi de sakıncalıdır. Okullar, çevreye, topluma dönük birer yaygın eğitim ve toplum merkezleri durumuna sokulmalıdırlar.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı okuma yazma öğretimini yaygın eğitimin ana görevi olarak göstermiştir. Plan, beş milyon yetişkine okuma yazma öğretilmesini ön görmekteydi. Böylece, dikkati okur yazarlığa çekilmiş, halk eğitiminin temel ilke ve ereklere bir yana itilerek işlevsel bir eğitimden uzaklaşmıştır. Okuma yazma öğretimi, kendi dışında belli bir ekonomik, mesleki bir amaca çevrik olduğu, sosyo-ekonomik kalkınmayla ilişkisi kurulduğu ölçüde anlam kazanıp, başarıya ulaşabilir. Aksi halde amaçtan uzaklaşır, başarısızlıkla sonuçlanır. Halk Eğitimi Genel Müdürlüğünün Köy İşleri Bakanlığın-

dan yeniden Milli Eğitim Bakanlığına gitmesi İkinci beş Yıllık Kalkınma Planının getirdiği işlevsel olmayan anlayışın sonucudur. denilebilir.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında, ağırlık mesleki ve teknik halk eğitimine verilmiş, bu alandaki çalışmaların tek elden yönetilmesi için ayrı bir örgüt kurulması öngörülmüştür. Burada, örgün öğrenimin olanaklarından halk eğitimi amacıyla da yararlanılması ilkesi benimsenmiştir. Öte yandan, genel halk eğitiminin de Halk Eğitimi Genel Müdürlüğüne yönlendirilmesi belirtilmiştir. Planda sözü edilen mesleki ve teknik halk eğitimi örgütü kurulamamıştır. Mektupla Yüksek öğrenimin ayrı bir örgütle yürütülmesi gerekmiştir. Genel halk eğitimi ile mesleki ve teknik halk eğitimi çalışmaları arasında tutarlılık ve eşgüdüm sağlanamamıştır.

III. KURUMLAŞMANIN ÖNKOŞULLARI

Halk eğitiminde kurumlaşmanın önkoşulu, eğitim ve toplum ilişkilerinin açık seçik kavranmasını, eğitim sistemi ile istihdam politikası, siyasal karar verme çerçevesi, kalkınma erekları arasındaki bağlantıların iyi kurulmasını gerektirmektedir. Halk eğitimi için amaç, ilke ve öncelikler sağlanmadıkça, örgütlemeye gidilmesi bugünkünden farklı sonuçlar doğuramaz. Bu nedenle, halk eğitimi ile toplumun yapısı, özellikleri ve halkın erekları açısından konuya eğilmekte yarar görüyoruz.

A. Halk Eğitimi ve Kalkınma:

Geri kalmış bir ülkede halk eğitiminin görevlerini anlayabilmek için eğitimin görevlerini gözden geçirmekte yarar vardır.

1. Çağdaş toplumu oluşturan en önemli etkenlerden biri ulusal kültürdür. Eğitim, bu kültürü kuşaktan kuşağa aktaracaktır. Fakat bu aktarmanın, kültürü geliştirerek yapılması gerekir. Böylece eğitim, toplumun dünyanın gidişine ayak uydurmasını sağlar.

2. Kişinin toplumdaki rolünü almasına, oynamasına yardımcı olmak, eğitimin ana görevlerinden biridir. Eğitim, herşeyden önce bireyi bu rolleri oynamağa, böylece toplumun yararına çalışmaya hazırlamak zorundadır.

3. Bireyi kamusal işlere, siyasal iktidarın kullanılmasına hazırlamak da eğitime düşen ana görevlerin başında gelir. Siyasal alanda karar alma sürecine tam olarak katılmak bireyin yurttaş olarak hem ödevi, hem de hakkıdır. Bireyin, bu görevi yerine getirmenin bu hakkı kullanmanın bilinçine varması, bunu engelleyen toplumsal çalışmaların giderilmesi için uğraşma çabasına yöneltilmesi eğitimle sağlanabilir.

4. Eğitim, geri kalmışlık kısır döngüsünü kırabilmek için gerekli koşulları yaratmakla da görevlidir. Ulusun kalkınması, ileriye gitmesi, toplumun yapı değiştirmesi, halkın bu konuda hazırlanması, bilinçlenmesi için elverişli ortamı yaratmak eğitimin ana amacıdır. Bireyin toplumsal ve doğal çevresini bilinçli olarak değiştirebileceğine inanması, bu amaç için gerekli niteliklerle donatılması eğitimin ve eğitimcilerin görevidir.

Taşıdığı bazı sınırlılıklar yanında, toplumun değişip ilerlemesinde eğitimin halk eğitiminin araçlarının belli bir etkisi olabileceği anlaşılmaktadır. Gerçekten, halk eğitimine bu konuda bazı görevler düşmektedir. Toplumsal değişmeyi hızlandırıcı ortamı hazırlamak, kalınmanın ana kaynağı olan insangücünü değiştirmeye yöneltmek, vatandaş değişme zorunluğuna inandırmak, bunun gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışlarla donatmak, çıkarlarını, haklarını koruma, sorumluluklarını ve yurttaşlık görevlerini yerine getirme konusunda bilinçlendirmek, örgütlenmesini bu yolda hareket etmesini özendirerek halk eğitiminden beklenen işlevler arasındadır.

B. Toplum Yapısının Özellikleri:

Halk eğitiminin yöneldiği toplumun özelliklerinin dikkate alınması bu çalışmaların toplumun gerçek sorunlarına ve gereksinmelerine çözüm getirmesini sağlayacaktır. Bu özelliklere şöyle özetleyebiliriz:

1. *Geleneksel Toplumdan Endüstriyel Topluma Geçiş Durumunda Olan İkili Toplumsal Yapı ve Değerler Sistemi.* Türkiye, modernleşmekte, değişmekte olan bir ülkedir. Bu nedenle toplumumuz hem endüstri öncesi toplumun geleneksel yapı ve özelliklerini, hem de endüstriyel toplumun modern çağdaş yapı ve özelliklerini bir arada taşımaktadır. Geçiş toplumu hem geleneksel, hemde modern toplumların kültürel değerlerini bir arada yansıtmaktadır.

2. *Düşük Eğitim Düzeyi.* Okur yazarlık, okullaşma ve örgütün öğrenimi bitirme oranları eğitim düzeyimizin düşüklüğünü açıkça göstermektedir. Eğitimde fırsat ve olanak eşitliği ilkesine karşın, okul çağındaki nüfusun tamamı okula alınamamaktadır. Kadın nüfus eğitim olanaklarından sınırlı ölçüde yararlanabilmektedir. Köy çocuklarının öğrenim olanakları daha sınırlıdır. Halk eğitimi, örgün öğrenimden geçmemiş olan nüfusun yurttaşlık ve temel eğitimine, mesleki ve teknik eğitimine yardımcı olmak durumundadır.

3. *Gelir, Üretim ve Verim Düşüklüğü.* Tarım ve endüstride üretim ve verim buna bağlı olarak gelir düzeyi düşüklüğü ekonomimizin temel sorunlarından biridir. İleri teknolojinin yayılması ve insan gücünün teknolojik ilerlemelere ayak uydurması gerekmektedir.

4. *Tarıma Dayalı Ekonomi.* Türkiye'nin ekonomisi tarıma dayalıdır. Etkin nüfusu büyük çoğunluğu tarımla uğraşmaktadır. Tarımda ilkel teknoloji yaygındır. Fakat tarımın ulusal gelirdeki payı endüstri ve hizmetlerden daha düşüktür. Tarım kesiminde geniş bir mevsimlik ve gizli işsizlik vardır. Bir yandan, tarımda modernleşmeyi özendirerek, öteyandan tarımdaki artık işgücünü tarım dışında çalışmaya yönlerecek önlemler alınması gerekmektedir.

5. *Dengesiz Gelişme ve Kentleşme.* Etkili bir kentleşme ve yerleşme politikası güdülmeyişi sonucunda, ülkenin daha çok kentleşmiş ve gelişmiş merkezlerine yönelik bir kentleşme olgusu gözlenmektedir. Kentleşme gibi, endüstriyel gelişmeler de ülke çapında dengeli değildir. Eğitim, sağlık ve öteki kamu hizmetlerinin dağılımında hem iller, hem de köy ile kent arasında dengesizlikler görülmektedir.

6. *Dengesiz Gelir Dağılımı.* Ulusal gelirin, üretime katılan aileler arasındaki dağılımında da dengesizlikler görülmektedir. Bu dengesizlik fırsat eşitliğinin gerçekleşmesini engellemektedir.

C. Ulusal Kalkınma Erekleri:

Yukarıda ana özelliklerini özetlediğimiz Türk toplumunun kalkınması ve ilerlemesi amacıyla planlı kalkınma yöntemi öngörülmüştür. Ulusal kalkınma planlarının yöneldiği temel kalkınma ereklere şöylece özetlenebilir.

1. *Endüstrileşme.* Toplumun kalkınması büyük ölçüde tarımdaki fazla nüfusun endüstriye aktarılmasına bağlıdır. İleri teknoloji kullanan modern endüstrinin gelişmesi kalkınmanın ana ereği olmak-

tadır. Modern endüstrinin gerektirdiği işgücünün eğitilmesinde, ortaya çıkan sosyal güvenlik ve çalışma sorunlarının çözümünde halk eğitimine görev düşmektedir.

2. *Tarımda Modernleşme.* Tarım kesiminde üretimin ve verimin artması, modern tarım işletme tekniklerinin daha geniş ölçüde kullanılmasına bağlı görülmektedir. Toprak reformu ve kooperatifleşmeyle birlikte modern tarımsal teknolojinin geleneksel tarımın yerine geçmesini sağlamak için gerekli eğitimin çiftçiye verilmesi zorunludur. Tarımdan kopan nüfusun ya da tarımdaki işgücü artığının boşa geçen zamanlarını değerlendirmek, onları tarım dışı alanlara hazırlamak, tarımsal ve toplumsal alt yapının geliştirilmesine katkıda bulunmasını sağlamak için toplum kalkınması ve benzeri çalışmalara gereklilik vardır.

3. *Dengeli Gelişme ve Kentleşme.* Dengeli gelişme ve kentleşmeyi sağlayacak tedbirler yanında, köyden kente göçenlerin içine girdikleri yeni ortama uyum sağlamalarına yardımcı çalışmalar gerekmektedir. Tarımda kopanların endüstri ve hizmetlerde çalışmasını amaçlayan mesleki ve teknik halk eğitimi yanında, kentsel yaşantıya uyum sağlayamayanların kentle bütünleşmesi, kaynaşması için eğitsel çabalara da gereksinme duyulmaktadır.

4. *Dengeli Gelir Dağılımı ve Fırsat Eşitliği.* Gelir dağılımını sosyal adalet ilkesi çerçevesinde dengeli kılacak önlemler yanında, eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanamamış olan yetişkinlerin bu eksikliklerini giderici halk eğitimi çabaları gösterilmesi gerekmektedir.

5. *Ulusal Bütünleşme ve Modernleşme.* Kalkınma çabalarının son ereği geleneksel toplum yapısından ve özelliklerinden, ikili değer sisteminden çağdaş endüstriyel toplum niteliğine geçmektir. Burada önemli olan, toplumumuzun kişiliğini ve değerlerini koruyarak geliştirmek, endüstriyel toplumun isterlerine göre çağdaşlaştırmak, böylece ulusal bütünleşmeyi sağlamak, kültürel yapı değişmesini sağlamaktır.

D. Halk Eğitimine Düşen Görevler:

Halk eğitimin görevleri, toplumun yapısını, özelliklerini, gereksinimleri ve özelemleri, Anayasa ilkeleri, planlı kalkınma ereklere ve ulusal eğitim sisteminin amaçları ile belirlenmektedir. Buna göre halk eğitiminin görevi:

Anayasa doğrultusunda Türkiye'nin demokratik, lâik, ulusal ve sosyal devlet anlayışına uygun insan haklarına saygılı bir toplum niteliğine kavuşmasına, ilerlemesine, kalkınmasına, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmasına yardımcı olmaktadır.

Buna bağlı olarak halk eğitiminin öteki işlevleri şöyle sıralanabilir:

1. Ulusal eğitim sistemini tamamlamak, eğitimde fırsat eşitliğinin gerçekleşmesine yardımcı olmak.
2. Planlı kalkınma ereklerinin gerçekleştirilmesine yardım etmek.
3. Ulusal bütünleşmeye katkıda bulunmak.
4. Vatandaşın demokratik sürece katılmasına yardımcı olmak.

Şimdi bu işlevleri kısaca gözden geçirelim:

1. *Ulusal Eğitim Sistemini Tamamlamak, Eğitimde Fırsat Eşitliğini gerçekleştirmek:*

Eğitim olanaklarından yararlanamayan geniş halk kitlelerinin temel eğitim görmelerine yardımcı çabalarıyla halk eğitimi Anayasanın öngördüğü eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin gerçekleşmesine geniş ölçüde katkıda bulunmak durumundadır. TRT Kurumu yayınlarının bir yandan yaygın eğitimin örgün eğitimi tamalaması, bir yandan da eğitsel çabaların etkililiğini, yaygınlığını arttırması konusunda sorumluluğu büyüktür.

2. *Planlı Kalkınma Ereklerinin Gerçekleştirilmesine Yardım Etmek:*

Anayasa, Türkiye'nin ekonomik, toplumsal ve kültürel kalkınmasının plana göre gerçekleştirilmesini öngörmüştür. Bu nedenle, halk eğitiminin planlı kalkınmanın gerçekleşmesine yardımcı nitelik taşıması zorunludur. Kalkınmayı engelleyen davranış, düşünce ve değerleri değiştirmek, kalkınmaya elverişli bir ortamı yaratmak halk eğitiminin görevleri arasındadır.

Üretimin, verimliliğin bunun sonucunda gelirin artması için, ileri teknolojiye geçilmesi, yeniliklerin yayılması ve benimsetilmesi, endüstrileşmenin gerektirdiği insangücünün yetiştirilmesi, kentleşmeden doğan uyumsuzluk ve sosyal güvenlik sorunlarının çözümü üzerinde önemle duracağı konulardır.

3. *Ulusal Bütünleşmeye Katkıda Bulunmak:*

Anayasanın belirttiği ulusal bütünlük ilkesinin gerçekleşmesi, toplumda yer alan kültür ve sanat değerlerinin çağdaş yönde yaygın

bir ortaklığa ulaşmasını, bireysel, zümresel ve bölgesel duygu farklılıklarının azalmasını gerektirmektedir. Yurdumuzda, bir yanda geleneksel topluma özgü davranış, düşünce, duygu ve değerleri, öteyanda modern topluma özgü davranış, duygu düşünce ve değerleri birarada görüyoruz. Çağdaş toplumun, insan haklarına dayalı, demokratik, laik, ulusal ve sosyal hukuk devletinin gerektirdiği davranış, düşünce ve değerleri yaygınlaştırarak bireyleri ulusun tümüyle kaynaştırmak gerekmektedir. Öte yandan toplumun kültür ve sanat değerlerini halka maletmek konusunda halk eğitimine görevler düşmektedir.

4. Vatandaşın Siyasal Sürece Bilinçle Katılması ve Halk Eğitimi:

Demokratik hukuk devleti anlayışının bir gereği olarak vatandaşın demokratik sürece bilinçle katılması, buna ilişkin hak ve ödevlerini etkin biçimde kullanmasını gerekli kılmaktadır. Vatandaşın demokratik sürece bilinçle katılması hak ve sorumlulukları özgürlüklerin konusunda eğitilmesine bağlıdır.

IV. HALK EĞİTİMİ ÇALIŞMALARININ VE ORGÜTLERİNİN BUGÜNKÜ DURUMU

Milli Eğitim Bakanlığı dışında, Çalışma Bakanlığında Adalet Bakanlığında değin yetişkinlere değinen türlü eğitsel çalışmalar ile bu çalışmaları yürüten kuruluşların durumunu şöylece özetleyebiliriz:

1. Çalışmalar için yurt çapında bir politika saptanmış değildir. Çalışmalarının yürütülmesinde güdülen amaçlar, dayanılan ilkeler, yararlanılan yöntemler geliştirilmemiştir. Bu noktadaki çalışmalar, Bakanlıkça düzenlenen eğitim şûralarının rapor ve tutanaklarında saklı kalmıştır. gerçekleştirilmemiştir.

2. Çalışmalar, büyük merkezlerden, il ve ilçe merkezlerinden öteye gidememiştir. Halk eğitimi örgütü, şehir ve kasabalarda protokol ve tören işlerinden baş kaldırıp köye inememektedir.

3. Çalışmaları yürüten örgütler arasında eşgüdüm sağlanamamıştır. Etkenlik, verimlilik düşüktür. Programlar arasında önemli ilişkiler olduğu gibi büyük boşluklar da vardır.

4. Bakanlıklarca kamu görevlileri için düzenlenen hizmetiçi eğitim çalışmaları dışında, hizmetin halka götürülmesinde, program-

ların uygulanmasında, halkın hizmetlerden yararlanması ve katılmasında eğitimin önemi, gerekliliği anlaşılmalıdır.

5. Çeşitli örgütlerce düzenlenen programlar halkın gereksinimleri dikkate alınmadan, halk girişkenliği geliştirilmeden ilgili örgütlerce düzenlendiğinden, halkın ilgisizliği ile karşılaşmakta, program ve uygulamalar kağıt üzerinde kalmaktadır.

6. Çalışmalar sistemli bir değerlendirmeye bağlı tutulmadığından aksaklıklar, karşılaşılan güçlükler, ortaya çıkan dar boğazlar ve nedenlerinin üzerinde ciddiyetle durulmamakta, gereken önlemler alınmamaktadır.

7. Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü dışında, halk eğitimi için özel olarak yetiştirilmiş personel yoktur. Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü personeli de ilkokul öğretmenlerinin sonradan kurslardan geçirilerek yetiştirilmektedir.

V. HALK EĞİTİMİNİN KURUMLAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BAZI ÖNERİLER

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, halk eğitiminin kurumlaştırılması herşeyden önce, ülke gerçekleriyle, toplumun yapısal özellikleriyle tutarlı bir politikanın geliştirilmiş olmasına bağlıdır. Böyle bir politika geliştirilip, amaç, erek, ilke ve öncelikleri açık seçik saptanmadıkça bu alanlardaki çalışmalar ve örgütlemeler başarısız kalmak durumundadır.

Çalışmaların yürütülmesi için yeni yeni örgütler kurarak birbirinden kopuk olan kuruluşlar arasındaki eşgüdümsüzlüğü arttıracak yerde, Başbakanlıkta bu konuya ilişkin politikaları saptayacak, eşgüdüm, planlama, uygulama, değerlendirme, araştırma, eğitim çalışmalarını sürdürecektir bir Halk Eğitimi Müsteşarlığı ya da birimi kurulmasında yarar vardır. Milli Eğitim Bakanlığı içinde bile halk eğitimi çalışmalarını eşgüdümüne sokamıyan Halk Eğitimi Genel Müdürlüğünün, çeşitli Bakanlıklar arasında eşgüdüm sağlaması beklenemez.

Programların düzenlenmesinde ve uygulanmasında, halkın katılımını sağlayan, böylece daha gerçekçi, daha tutarlı programların ele alınıp gerçekleştirilmesine elverişli yöntemler geliştirilmelidir.

Halk eğitimcisi yetiştirmek için öğretim kurumları özen göstermelidirler. Eğitim Enstitülerinde halk eğitimi bölümü kurulabilir.

Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde "Halk Eğitimi Bölümü" açılması bu açıdan önemli bir adımdır.

Halk eğitimi alanında kitle iletişim araçlarına önemli görevler düşmektedir. Radyo ve televizyon gibi en etkili yayın araçlarını tekelinde bulunan TRT Kurumu bu görevini daha etkin, daha gerçekçi biçimde yürütmek için önlemler almak zorundadır. TRT'nin ikinci programı bu açıdan önemli bir adımdır. Fakat programların bölgesel koşul ve gereksinmelere dayalı olarak çevreden merkeze doğru yapımını sağlamak gerekir. Özellikle televizyon programlarının özü açısından geri kalmış bir ülkenin televizyonu olarak, eğitici ve kültürü yaygınlaştırıcı niteliğe sokulmalıdır.

Sonuç olarak belirtmek gerekirse, Eğitim genellikle emek ve kapitalle birlikte üçüncü bir üretim etkeni olarak ekonomik alanda önem kazanmıştır. Halk eğitimi her ne kadar etkili bir kalkınma aracı ise de, temeldeki aksaklıkları giderici öteki ana düzeltimler yapılmadıkça bu araçın amacına ulaşması olanaksızdır. Aksine, egemen sınıfların egemenliklerini sürdürmede yardımcı, egemen olmayan emekçi sınıfların bilinçlenmesini, örgütlenmesini önleyici bir araç durumuna sokulabilir. Halk eğitiminin, yeteri kadar toprağı olmayan, kredi ve donatım olanaklarından yoksun bulunan, ürününü değerlendirmeyen kitleler için yararlı olması beklenemez. Aksine, halk eğitiminin götürmek istediğı yeniliklerden ve ileri teknolojidenden, yine ekonomik güçleri elinde bulunduran egemen sınıflar daha çok yararlanırlar. Halkın kendi sorunlarına sahip çıkmasında, çözüm yolu aramasında, bilinçlenmesinde ve uyanmasında da halk eğitimi etkili bir araç olabilir. Fakat siyasal ve ekonomik güçleri elinde bulunduran egemen azınlık, buna izin vermeyebilir ve vermemektedir. Aksine, egemen azınlığın halk eğitimine, halkın karşı karşıya bulunduğu sorunların kökenine inmesini, bilinçlenmesini, örgütlenmesini engelleyici bir nitelik kazandırma, bunu halkı oyalama, uyutma, savsaklama aracı olarak kullanma tehlikesi başgöstermiştir. Siyasal ve ekonomik güçlerin elinde bulunduranların halk eğitiminin, halkın uyandırılmasına araç olarak kullanılmasını önlemesi, kendi amaçlarına yöneltmesi doğaldır. Böyle bir tehlike karşısında, Anayasanın öngördüğü toplumsal, ekonomik ve siyasal düzeni sağlayabilecek güçler siyasal organlarda söz sahibi oluncaya kadar halk eğitimi gerçek rolünü oynayamayacaktır.

PROGRAMLAR VE ÖĞRETİM DÜNYASINDAN HABERLER

Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Öğretim Üye ve Yardımcıları

SN. A. FUAT BAYMUR'U KAYBETTİK.

Cumhuriyet devri Millî Eğitiminin kuruluş ve gelişmesine büyük katkıları olan Sn. Fuat Baymur'u bir trafik kazası sonucu kaybettik.

Sn. Fuat Baymur, Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütünde Talim ve Terbiye Dairesi Üyeliği ve Genel Müdürlüklerde bulunmuş, Gazi Eğitim Enstitüsü Müdürü olarak ve Pedagoji bölümünde öğretim üyeliği yaparak çok sayıda öğrenci yetiştirmiştir.

Öğretim yöntemleri üzerinde öncü yayınları yanında, Sn. Fuat Baymur, özellikle, 1926 yılından bu yana tüm ilk eğitim programlarının geliştirilmesinde liderlik etmiş ve başlangıçtan itibaren, öğrenci ve öğretmen gruplarının program geliştirme sürecine katkılarını sağlamıştır.

Sn. Fuat Baymur'un eğitim alanındaki değerli çalışmaları, kuşkusuz, Türk Eğitim Tarihçileri tarafından ayrıntılı bir şekilde değerlendirilecektir. Ancak, meslekteki etkinliği kadar, çok seçkin ve seviyeli kişiliğini daima örnek olarak anacağımız Sn. Fuat Baymur'u kaybetmenin acısı kolay silinmeyecektir.

Prof. Dr. Fatma VARIŞ

A.Ü. EĞİTİM FAKÜLTESİ EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BÖLÜMÜNDE LİSANS-ÜSTÜ EĞİTİM PROGRAMINA İLİŞKİN GELİŞMELER

A.Ü. Eğitim Fakültesinde Lisans-üstü eğitim programlarının uygulanmasına 1969-70 öğretim yılında başlanmıştır. Aynı yıl, Lisans düzeyinde verilen "Eğitimde Program Geliştirme" dersi üzerine Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde "Eğitim Programlarında Muhtevanın Strüktürü" ve "Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi" konusunda iki yüksek lisans dersi açılmıştır. Daha sonraki yıllarda "Eğitim Programlarında Muhtevanın Strüktürü" dersi geliştirilmiş ve "Program Geliştirmede Sistematik Amaç Analizi ve Muhtevanın Strüktürü" ismi altında okutulmuştur. Yüksek lisans derslerine, eğitim teknolojisine ilişkin olarak "Eğitim Teknolojisinde Teori ve Yöntemler" konusunda yeni bir ders eklenmiştir.

Çizelge A.

Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde Kayıtlı Lisans-Üstü
Öğrencilerinin Sayısal Durumları

Öğretim Yılı	Yüksek Lisans			Doktora	Toplam
	Telafi	Yüksek Lisans	Toplam		
1969-70	12	9	21	-	21
1970-71	8	3	11	-	11
1971-72	16	11	27	3	30
1972-73	12	5	17	2	19
1973-74	35	6	41	3	44
Toplam	83	34	117	8	125

Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde yüksek lisans programına, 1969-74 yılları arasında toplam 117 öğrenci kaydını yaptırmıştır. Bu öğrencilerden 34'ü A.Ü. Eğitim Fakültesi mezunu ve telâfi programlarını tamamlayanlardan oluşmaktadır. 1970-71 öğretim yılında 5 öğrenci yüksek lisansını tamamlamıştır.

1971-72 öğretim yılında, bölümde doktora programının uygulanmasına başlanmış, "Program Geliştirmede Araştırma Sorunları", "Meslekî ve Teknik Öğretimin Sorunları" konulu iki doktora dersi açılmıştır. Daha sonra bu derslere üçüncü bir ders "Eğitim Teknolo-

jisinde Araştırma Sorunları” ve “Mukayeseli Eğitim” dersleri eklenmiştir.

Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde lisans-üstü eğitim programlarını tamamlayanların sayısal görünümü şöyledir;

Çizelge B.

Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde Lisans-Üstü Eğitimlerini Tamamlayanlar

Öğretim Yılı	Yüksek	Doktora	Toplam
1970-71	5	—	5
1971-72	5	—	5
1972-73	8	—	8
1973-74	3	2	5
Toplam	21	2	23

Çizelgede görüldüğü gibi, yüksek lisansı 21 kişi, doktorayı ise 2 kişi tamamlamıştır. Diğer bir deyişle, yüksek lisansa kayıtlarını yaptıran öğrencilerin (117 kişi) % 18'i bu programı bitirmişlerdir. Bu noktada, öğrencilerin daha ziyade telâfi programında elendiklerine dikkati çekmek gerekmektedir.

Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde bugüne kadar 77 yüksek lisans semineri, 3 doktora tezi hazırlanmıştır. Bölümde, gerek yüksek lisans gerekse doktora öğrencilerinin sorunları, danışmanlık sistemine göre iki öğretim üyesi ve bir öğretim görevlisi tarafından yürütülmektedir.

Dr. Leylâ KÜÇÜKAHMET

ENDÜSTRİ, PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMALARINA KATILYOR

Milli Eğitim Bakanlığı ile Ankara Sanayi Odası mesleğe yeni girenler için tornacılık program geliştirme çalışmalarını ortaklaşa sürdürüyor.

Endüstriden gelen beş torna ustası ile Milli Eğitim Bakanlığın-
dan katılan beş öğretmen yazarın direktörlüğünde gerçekleşen proje-
de Nisan, 1973 de program geliştirme çalışmasına başlamışlardır.

Önce mesleğe yeni girecek tornacılar için gerekli becerileri saptamak üzere halen piyasada çalışan tornacıların görüşleri anket yolu ile saptanmıştır. Daha sonra bu beceriler esas alınarak program için gerekli teknoloji, iş alışkanlıkları, meslek resmi, meslek matematiği, mazleme bilgisi konuları tespit edilmiştir. Her konu ile ilgili olarak ilk okulu bitirmiş ve mesleğe yeni girecek öğrenciler dikkate alarak basılı materyaller geliştirilmiştir.

Geliştirilen taslak program Ankara Endüstriyel Eğitim Merkezinde 20 öğrencinin katıldığı bir kursta denenmiştir. Uygulamaya Endüstriyel Eğitim Mrekezinden iki öğretmen, Makine Kimya Kurumundan ve Türk Traktör Fabrikasından gelen birer usta katılmıştır. Program geliştirme çalışmasına bu yılda devam edilecektir. Bu çalışmayı Millî Eğitim Bakanlığı ve Ankara Sanayi Odası hem maddî ve hemde personel yönünden desteklemektedir.

Doç. Dr. H. DOĞAN

PRATİK KIZ SANAT OKULU GİYİM A KURSU PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI BAŞARILI OLARAK SÜRDÜRÜLÜYOR

Mayıs 1973 de başlayan pratik Kız Sanat Okul giyim A kursu program geliştirme çalışmaları, A.Ü. Eğitim Fakültesi ve fiilen bu işi yürütecek öğretmenlerin katılmaları ile sürdürülmüştür. Hazırlık safhasında programın amaçları, okutulacak konular (bilgi, beceri ve tavır), uygulanacak metot, ve değerlendirme araçları geliştirilmiştir. Bu birinci aşamanın sonunda çalışma ile ilgili üç ayrı döküman yayınlanmıştır.

İkinci aşamada, Ekim 1973 - Şubat 1974 tarihleri arasında, geliştirilen program yedi okulda uygulamaya konulmuştur. Uugulama esnasında tespit edilebilen aksaklıklar anında giderilmeye çalışılmıştır. İlk alınan sonuçların tatmin edici görülmesi üzerine 1974 yaz sömestirinde geliştirilen program 20 okulda tekrar denenmiştir. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü 1974 yılında programı 100 okulda yaygınlaştırmaya karar vererek, yaz aylarında programın uygulanacağı okul öğretmenlerine seminer düzenlenmiştir.

Eski programa nazaran aynı müddet içinde öğrencilerin yaptıkları iş sayısında takriben yüzde 40 oranında bir artış sağlayan yeni

program, Fakültemiz öğretim üyelerinden Doç. Dr. H. Doğan'ın Program geliştirme çalışmaları ile Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünün gerekli elemanları temin etmesi ile başlamıştır. Ayrıca çalışma M.E.B. Planlama, Araştırma ve Koordinasyon ve Etüd ve Programlama Dairelerinin yardımcı personel ve maddi olanakları ile desteklenmiştir.

Doç. Dr. H. DOĞAN

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞURASINA BİLİM DİLİNİN TÜRKÇE OLMASI KONUSUNDA VERİLEN ÖNERGE

IX. Millî Eğitim Şurasına Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu tarafından getirilen, hakkında kalabalık bir grubun önerge verdiği fakat üzerinde tartışma ve karar verme olanağı bulunmayan önemli bir konu, eğitimin millî niteliği ile çelişki teşkil eden "Yabancı Dilde Eğitim" sorunudur.

Memleketimizde, orta öğretimde ve üniversitelerde yabancı dilde öğretim yapan kurumlar gittikçe artmaktadır. Bugün üniversite öğrencilerinin takriben onda biri tam öğrenimini yabancı dilde yapmaktadır. Karşılıklı etkileşim halinde bulunan orta öğretim ve üniversiteler, birbirlerinin program özellikleri ile şartlanmaktadır. Şöyleki, yabancı dilde eğitim yapan lise öğrencileri, genel olarak yabancı dilde eğitim yapan üniversiteleri tercih etmektedirler.

Araştırmalar yabancı dilde eğitim yapan üniversite öğrencilerinin birbirlerini özdeş gördüklerini göstermektedir.

Halkın değer yargıları bu tip eğitim kurumlarının gelişmesi yönünde oluşmakta ve bu biçimde açılan eğitim kurumları hızla artmaktadır.

Dil aynı zamanda bir kültürlendirme aracıdır. Ulusal bilinci oluşturan bir öğedir. Günümüzde özgürlüğüne kavuşan toplumlar, ilk plânda bir ulusal dil ve ulusal dilde bir eğitim muhtevası yaratmak üzerinde dururken; resmi dili Türkçe olan Türkiye'de yabancı dilde öğretim yapan eğitim kurumlarının artması, Millî Eğitimimizde acil tedbir alınmasını gerektiren konulardan biri sayılmalıdır.

Bu anlayış, yoğun ve etkin bir yabancı dil öğretimine karşı bir görüş değildir. Nitekim, yabancı dillerin en etkin bir biçimde öğretilmesi, ayrı bir konu olarak ele alınıp işlenebilir.

Ancak kolejler, üniversiteler ve bağlı üniversiteler ve fakülteler yoluyla sistemli bir şekilde yaygınlaşan eğitim dilinin yabancı dil olması tutumuna bir son vermek zamanı gelmiştir.

IX. Millî Eğitim Şurasında sınıf geçme ya da ders çizelgelerine ders ekleme ve çıkarma gibi ayrıntılar yanında, eğitim politikamızın tayininde ve yürütülmesinde stratejik önem taşıyan bu ve benzeri konularda prensip kararına varılabilsen, sağlam ilkelere oturması gereken programların daha sıhhatli bir şekilde geliştirilmesi mümkün olurdu.

Dr. Leylâ KÜÇÜKAHMET

TÜRKİYE'DE 1974-1975 ÖĞRETİM YILINDA YÜKSEK ÖĞRETİMDE MEKTUPLA ÖĞRETİM DENEMESİNE BAŞLANIYOR

Yüksek öğretime devam etmek isteyen öğrenci kapasitesinin her geçen gün artması, buna karşın yüksek öğretim kurumlarının sınırlı sayıda öğrenci alabilmesi bu konuda bazı tedbirlerin alınmasını gerektirmiştir.

Bu tedbirlerden olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı 1974-1975 öğretim yılında 60 bin 500 öğrencinin mektupla öğretim yoluyla yüksek öğretim görmesini kararlaştırmıştır.

Mektupla öğretimi yürütebilmek için Millî Eğitim Bakanlığı teşkilatında bir değişiklik yapılmış, Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü ve Mektupla Öğretim Merkezi olmak üzere ikiye ayrılmıştır * Mektupla öğretim merkezinin döner sermaye ile işlemesi kararlaştırıldığından, bu kuruluşa Mektupla Öğretim Genel Müdürlüğü yerine Mektupla Öğretim Merkezi denmiştir.

Şimdiki durumda, mektupla öğretim yöntemi uygulayacak olan eğitim kuruluşları şunlardır;

* İnsangücü Eğitim Genel Müdürlüğü, Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü ve Mektupla Öğretim Genel Müdürlüğü 1970 yılında Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü İsmi altına birleştirilmişti.

- (i) Eğitim Enstitüleri (matematik, fen, sosyal bilgiler, Türkçe, yabancı diller, müzik, resim iş, beden eğitimi).
- (ii) Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu
- (iii) Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu
- (iv) Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu

Yukarıda belirtilen okullara üniversiteler arası giriş puanına göre öğrenci alınacaktır. Bu öğrencilere mektupla öğretim merkezinden ders notları gönderilecek, sınavları ise kayıt oldukları okullarda yapılacaktır. Ayrıca öğrenciler, yaz aylarında kayıtlı oldukları branşların özelliklerine göre uygulama, labaratuvar, staj, v.s. çalışmalara katılacaklardır.

Yukarıdaki açıklamalardan mektupla öğretimin, öğretmen yetiştiren kurumlarda uygulanacağı anlaşılmaktadır. Oysa, gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yapılan araştırmalar, öğrenme ortamında öğretmen-öğrenci etkileşiminin ne denli önemli olduğunu, öğretmenlerin gerek bilgi ve becerisinin gerekse tutum ve davranışlarının öğrencilerin öğrenmesi üzerinde büyük ölçüde etkili olduğunu açıklamaktadır. Buna göre özellikle öğretmen yetiştirecek 60500 öğrenciyi böyle bir ortamdan yoksun bırakmak pek anlamlı görülmemektedir.

Diğer yandan, yeterli teori ve uygulama faaliyetlerine katılmadan yetiştirecek öğretmen adaylarının gelecek nesilleri yeterli kalitede yetiştirip yetiştiremeyecekleri de tartışma götürür ayrı bir sorundur.

Dr. Leylâ KÜÇÜKAHMET

NORVEÇ: ORTAÖĞRETİMDE REFORM

Hazırlanan bir tasarı cimnazyumların, çeşitli iş, endüstri, ve ev ekonomisi vb. gibi mesleki okulların "Enhetskole" denilen ve çeşitli alanları içeren *bir tek çok amaçlı ortaöğretim kurumu* ile yer değiştirmesini amaçlamaktadır. Böylece, çok amaçlı bir çerçeve içinde Norveç eğitim sistemindeki Reform tamamlanmış olacaktır. Yeni türdeki bu okullar genel akademik ve meslekî çalışmalarını bütünleştirmeyi amaçlamaktadır.

Yeni okulun programı, bir iki yıl süren *temel derslerle*, bunu izleyen ve normal olarak bir, bazı durumlarda da iki ve daha çok yıl süren *ihtisas derslerini* içermektedir. Programın genel amacı, öğrencilere ortaöğretim ikinci devrede, ya da mezuniyetten hemen son-

ra çalışmak yada üniversitede veya başka bir kurumda öğrenimini devam ettirebilmek için gerçek bir seçme hürriyeti sağlamaktır. Ayrıca, "Enhetskole"lerin, öğrencileri gerekli entellektüel becerileriyle donatarak, isdihdamdan sonra da eğitime isteği yaratarak hayat boyu eğitimi geliştireceği ümit edilmektedir.

Counceil of Europe, News Letter, 6 /73, s. 22

Dr. M. Ali KISAKÜREK

DANİMARKA: 12 YILLIK ZORUNLU EĞİTİM

Danimarka'da zorunlu eğitim 1972 yılında yedi yıldan dokuz yıla çıkarılmıştır. "Folkeskole" (ilk ve ortaöğretim birinci devre okulları)'nın birçok yönlerini değiştiren bir reform yasası (ki bu yasa, programlar, mevcut sınavların değiştirilmesi, sınıf büyüklükleri, ortaöğretim ikinci devreye girişi değiştirmektedir) ise, parlamentoda tartışılmaktadır. Bu reformları hareket noktası alan Millî Eğitim Bakanlığı, 1980 de başlamak üzere bütün gençlerin temel ve meslekî eğitimlerini oniki yıla çıkarmayı öneren bir tasarı yayınlamıştır. Ancak, Millî Eğitim Bakanının belirttiğine göre bu tasarı henüz kendisi ve Hükümet tarafından kabul edilmemiştir.

Millî Eğitim Bakanlığının incelemelerine göre, oniki yıllık zorunlu eğitim, *dokuz yılı Folkeschole'de* bunu izleyen *üç yılı da ortaöğretim ikinci devrede* olmak üzere iki kısma ayrılacaktır. Buna göre, ikinci devrenin iki temel amacı olacaktır: Yüksek öğretime ve meslekî hayata hazırlama. Hangi amacı tercih edeceği öğrenciye bırakılacaktır.

Dokuz yıllık "Folkeskole" programı bütün öğrenciler için ortak olacaktır. Öğrenimin onuncu yılında ise, Danimarka dili ve matematik herkes için zorunlu olacak, bunun dışındaki dersler, öğrenciler tarafından akademik ve meslekî dersler arasından seçilecektir. Öğrenimin onbir ve onikinci yıllarında ise, Bu model izlenmekle birlikte, derslerde daha çok derinleşilecek ve daha çok uzmanlaşılacaktır.

Counceil of Europe, News Letter, 3 /73, s. 7-8

Dr. M. Ali KISAKÜREK

ORTA ÖĞRETİMDE YÖNELTME SÜRECİNDE REFORM (FRANSA)

Orta öğretimin ikinci devresinde yöneltmeyi sağlamak amacı ile, iki metin, bir tüzük ve bir uygulama yönetmeliği 1973 yılı Ocak ayında yayınlandı. Yeni yönetmelik üçlü bir sistem önermektedir.

- i) Okul sıralarında, öğrenciler üzerinde öğretmenlerin ve velilerin bilgilerini sağlamlaştırmak,
- ii) Veliler ile yöneltme konseyi arasında diyalog kurmak,
- iii) Öğrencilerin yöneltmesinde ve kurum değiştirmesinde organize bir etkinlik sağlamak.

Bu üçlü sistem aşağıdaki üç temel üzerine kurulmaktadır.

Yöneltmeyi Hazırlama: Her üç sınıfta üçüncü sömestride gerçekleşecek, yöneltme üzerinde bölgesel ve bireysel özellikler ön plana alınacaktır. Öğrenciler, veliler ve öğretmenler için, bölgelerdeki akademi müfettişliklerinde bir müfettiş tarafından yöneltme büroları teşkil edilerek üçüncü ve beşinci sınıflarda, orta öğretimde çeşitli okullar arasında koordinasyon sağlamak amacıyla öğretmen ve öğrencilere bilgi verilecektir.

Yöneltme Kararı: Öğretim yılı sonunda, sınıf konseyi, öğrencinin üst sınıflara yöneltmesinde çeşitli teklifler formüle edecektir. Reformun tüm orijinalliyi bu kararın hazırlanmasında belirlemektedir. Üçüncü ve beşinci sınıflarda, üçüncü sümestri sonunda aileler davet edilerek gelecek okul dönemi için geçici dilekleri sorulacaktır. Sınıf konseyi dilekleri inceledikten sonra ailelere haber vermek için geçici yeni dilekler hazırlayacaktır. Üçüncü sümestr esnasında aile ve eğitim konseyi arasında yeni bir görüşme olacak ve sınıf konseyinin son teklifi formüle edilerek ailenin isteğine sunulduktan sonra öğrenci yöneltilecektir.

Reformun getirdiği en önemli tedbir, yöneltme konseyinin kaldırılarak yerini sınıf konseyine bırakmasıdır. Şayet aile sınıf konseyinin kararını kabul etmemekte direnirse, öğrenci ya bir sınava tabi tutulacak, ya da saptanacak yeni bir komisyonun incelenmesinden geçecektir.

Öğrencilerin Etkinliği: Alınan tedbirler, öğrencilere yardım ederek kurum değiştirmeleri ve isabetli seçim yapmaları içindir. Reform şu işlemleri izliyecektir: Öğrencilerin dosyaları akademi müfettişli-

ğindeki özel büroya gönderilmekte, dosyalar göz önüne alınarak ailenin isteklerine ve boş yerlere göre gençler yöneltilmektedir. Aileler memnun olmadığı zaman okul müdürü yeni olanaklar için velileri uyacaktır.

Reform 20 bölgede uygulanmaya başlıyarak 1975 yılında tüm Fransa'da uygulanacaktır.

Asis. Adil Türkoğlu, Bulletin Officiel de l'Education Nationale No. 8. 22. 11. 1973 C.P. den

ORTA ÖĞRETİMDE YENİLİKLER (FRANSA)

Fransız Milli Eğitim Bakanı orta öğretimin birinci ve ikinci devresindeki sorunların farklı olduğunu söyleyerek 16 yaşa değin olan zorunlu öğretimin gerçekleşmesi için tüm araçlardan faydalanılacağını ve öğrencilerin yeteneklerine göre yöneltileceğini açıkladı. Orta öğretim ikinci devrede, bakalorya adayları için yüksek öğretime girişte yeni olanaklar araştırılmalıdır.

Orta öğretim birinci devre ve ikinci devrenin birinci sınıfı tüm öğrenciler için ortak olacaktır. İkinci devrenin birinci sınıfında ortak dersler; Fransızca, Matematik, Tarih, Fen Bilimleri'dir. Edebiyat ve fen bölümlerinde 20 ders ortak olacaktır. Orta öğretim ikinci devre birinci sınıfta 11 saat son sınıfta ise 10 saatlik indirim öngörülüyor. Seçimlik dersler ise öğrencilerin kişisel ilgilerinin ve yeteneklerinin göz önünde bulundurulmasını sağlamaktadır.

Diğer bir sorun da öğretmen yetiştirmedir. Bu alanda üç amaç izleniyor. Önce tüm öğretmenler yalnızca öğretecekleri disiplin seviyesinde değil gerçek seviyede bir formasyon kazanmalıdırlar. Bu formasyon hayata açık olmalıdır. İkinci sorun, öğretmenlerin hizmet içi yetiştirmeğe tabi tutulmalarıdır. Üçüncü sorun ise, CAPES Sistemindeki aksaklıkların giderilmesidir. *Asis. Adil Türkoğlu L'Education 14.6.1973 LeNonde 26.6.1973*

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERDE BİRLEŞTİRİLMİŞ DİSİPLİNLER PROJESİ

İngiltere'de Keele Üniversitesi Eğitim Enstitüsü tarafından yürütülen bir program geliştirme araştırması, civarındaki illeri temsil eden dört ko-ordinator'ün de katılımı ile boyutlarını genişletmiştir.

Projede, birden fazla disiplinin yardımı ile çözümlenebilecek problemler saptanmakta ve öğretimde ekip yaklaşımı uygulanmaktadır. Geliştirilen herbir bağımsız ünite, farklı bir kaynaştırma yöntemi uygulanmaktadır. Gereken hallerde, sosyal ve beşeri bilimlerde, tabii bilimler ve teknoloji arasında bağ kurulmaktadır.

Projede, ünitelerin, okulun sağladığı tüm tecrübelerin bütünlüğü içinde malumat blokları biçiminde olmaktan çok inceleme konuları olarak ele alınmaları, binalarda ve özellikle vakit çizelgelerinde değişmeler gerektirmiştir.

Özellikle öğretim süreçlerinde küçük grup çalışmalarına yer verilmekte, öğrenci teşebbüsü ve katılması önemli görülmektedir.

Faaliyetler sürekli olarak değerlendirilmektedir.

Öğrencinin zihninde öğrenim tecrübelerinin, çeşitli kavram ve becerilerin bütünleşmesini amaçlayan bu uygulamalı araştırmaya, burada, bir hatırlatma amacı ile yer verilmiştir.

20 yıl önce, memleketimizde, programlar, uygulamalı araştırmalar yolu ile geliştirilirken, İngiltere’de bu konunun teori ve uygulamasına raslamak gücü. Bugün ise, İngiltere’de bu alanda araştırma merkezlerinin çabaları artmakta bizde ise, M.E.B. da masa başı çalışmalardan uygulamalı araştırmalara geçme ihtiyacının yeniden doğması için çaba sarfetmek gerekmektedir.

Proje Direktörü O.W. Bolam ile

Haberleşme materyallerinden

Prof. Dr. Fatma VARIŞ

M.E.B.

EĞİTİM TEKNOLOJİSİ PROJESİ

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak bir eğitim teknolojisi projesinin geliştirilmesi konusundaki ilk girişim Bakanlığın, yüksek öğretim sorunlarının çözümüne yardımcı olmak üzere eğitim teknolojisi olanaklarını araştırmak, strateji ve yöntem geliştirmek amacıyla ve 13.3.1974 gün ve 5647 sayılı mucibi ile bir “Eğitim Teknolojisi Danışma Grubu” oluşturmasıyla başlamıştır.

Danışma grubunun yaptığı ilk çalışmalar sonunda, böyle bir projeye yüksek öğretimde TV. Rd. ve uzaktan haberleşme yoluyla

kaliteyi yükseltmek, kapasite artırmak ve fırsat eşitsizliği sorununun çözümüne katkıda bulunmak üzere, uzun vadeli bir sistem geliştirmeyi amaçlayan deneme çalışmalarına girişilmesinin uygun olacağı sonucuna varılmış ve Grup bu mahiyette ki bir raporu Milli Eğitim Bakanlığına vermiştir¹. Raporda yer alan öneriler Bakanlıkca prensip olarak benimsenmiş ve konuyla ilgili çalışmalar sürdürülmüştür. Mart 1974 den Ekim 1974 e kadar yedi aylık süre içerisinde yapılan çalışmaları gelişim seyrine göre dört kademede gruplamak mümkündür.

Esas amacı yüksek öğretimde, mevcut aşırı öğrenim taleplerini karşılamak üzere, kapasite yaratmak olan bu projede daha çok televizyon ve haberleşme yoluyla öğretim yaklaşımı üzerinde durulmuş ve 1) Danışma kurulu, 2) Deneme Yüksek Öğretmen Okulu (DYÖO) ve 3) Mektupla Öğretim Merkezi (MÖM) bu yaklaşımda temel araç olarak düşünülmüştür.

Proje çalışmalarının birinci kademesinde, yüksek öğretimde kapasite darlığı sorununa çözüm getirmeyi öngören hükümet programı ışığında, alternatifler aramak üzere problemi tartışma ve bu konudaki fikirleri oluşturma faaliyetleri yer almaktadır. Bu maksatla Eskişehir İktisadî ve Ticari İlimler Akademisi'nde (EİTİA) Televizyonla Eğitim Enstitüsü'nün açılışı yapılmış ve 13 Mart 1974 tarihinde Eğitim Teknolojisi Danışma Grubu oluşturulmuştur. Projenin bu birinci kademesi harekete geçme aşaması olarak nitelendirilebilir.

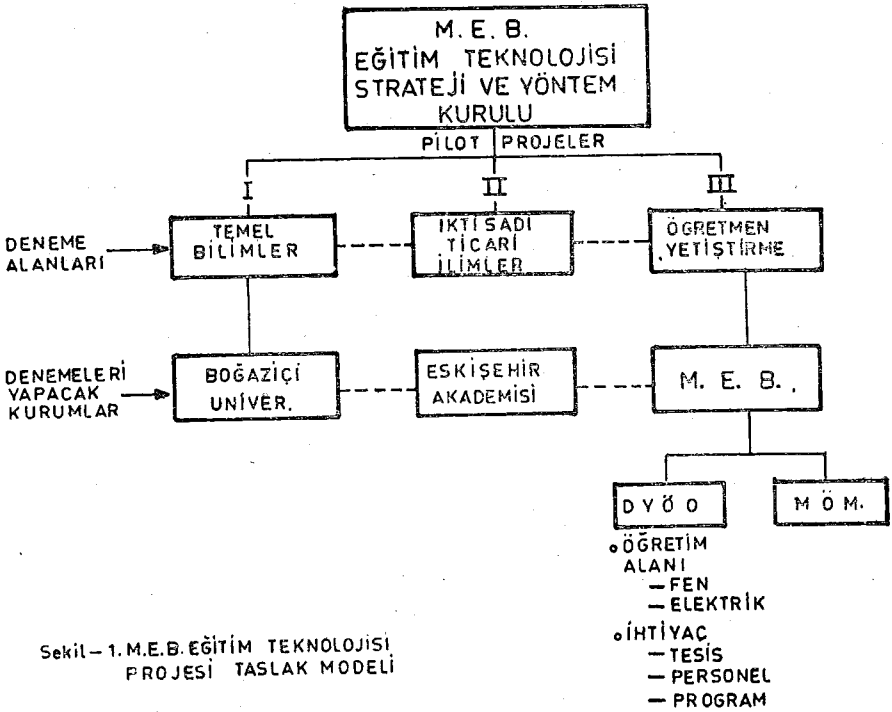
Projenin ikinci kademesi daha çok Danışma Kurulu toplantıları şeklinde sürdürülen çalışmalar ile bu toplantılarda alınan kararlar ışığında ilgili Genel Müdürlüklerin yaptıkları ön hazırlık çalışmalarından oluşmaktadır.

İkinci kademede Danışma Kurulunun yaptığı çalışmalar üç safhada mütealâ edilebilir. 22-27 Mart 1974 tarihleri arasında yapılan birinci safhadaki çalışmalarda, esas itibariyle, Proje için bir taslak model hazırlanmış ve geliştirilen öneriler bir rapor haline getirilmiştir

17-19 ve 20-27 Nisan 1974 tarihleri arasında sürdürülen ikinci safha çalışmalarında taslak model ile raporun tartışması yapılmış ve öğretim alanları saptanmıştır. Ayrıca, MEB. bünyesinde öğretmen yetiştirme alanında gerekli çalışmaları yapabilmek için ihtiyaçlar ve ön hazırlıkların mahiyeti saptanmaya çalışılmıştır. Bu safhada ya-

1- Eğitim Teknolojisi Danışma Kurulu Raporu. 19.4.1974

pılan çalışmalarda projenin fikir ve öneri olarak aldığı şekil kabaca Şekil-1 de şematik olarak görülmektedir.

Bu duruma göre Proje Bakanlar Kurulu kararı ile oluşturulacak bir Eğitim Teknolojisi Strateji ve Yöntem Kurulu tarafından yönetilecek; bu kurulun koordinatörlüğü ve denetiminde üç ayrı alanda pilot çalışmalar yapılacaktır. Deneme çalışmalarından bir tanesi öğretmen yetiştirme alanında ve MEB. bünyesinde yürütülecektir. Sonradan bu alan için Bakanlık kararıyla DYÖÖ ve MÖM olmak üzere iki ayrı kurum oluşturulmuştur.

İkinci kademenin üçüncü safhasında yapılan çalışmaların birincisi 5-9 Temmuz 1974 tarihleri arasındaki strateji ve yöntem kurulu toplantıdır. Bu toplantı larda başlangıçtan beri yapılan çalışmaların genel görüşmesi yapılmış gelişmeler hakkında bilgi verilmiş ve karşılaşılan güçlükler ve çözümleri için alınacak tedbirler görüşülmüştür. Bunu izleyen 10-12 temmuz 1974 tarihleri arasında DYÖÖ akademik faaliyetleri, organizasyonu ve personel iş tanımları üzerin-

de alt komisiyon çalışmaları yapılarak geliştirilen esaslar ve öneriler bir raporla kurula sunulmuştur². Ayrıca üç kişilik bir grup çeşitli Avrupa Ülkelerinde tetkik gezisi yapmıştır. 29. Temmuz. 1974 günü yapılan kurul toplantısında alt komisyonun çalışmaları ve rapor görüşülerek uygulamaya ilişkin önerilerin ilgili genel müdürlüklerce gerçekleştirilmesi hususu kararlaştırılmıştır.

Proje çalışmalarının üçüncü kademesi Ağustos 1974 ile Ekim 1974 arasındaki dönemi kapsayan, kurumsal düzeyde eğitim-öğretim çalışmalarından önceki ön hazırlık çalışmalarının yapıldığı aşamadır. Bu kademedeki yapılan çalışmalar daha çok fiziki tesislerin temini, personel temini, kurum düzeyinde planlama ve organizasyon çalışmaları ile hizmet içi eğitim faaliyetlerinden ibarettir. Bu ön hazırlıklar tamamlandıktan sonra projenin dördüncü kademesi olan deneme uygulamalarına geçilecektir.

Çalışmaların Değerlendirilmesi

Projenin ilk yedi aylık döneminde ve dört kademedeki oluşan bu çalışmalar kısaca değerlendirildiğinde başlangıçtan beri bir hayli gelişme dikkati çekmekle beraber uzun vadeli bir gelişme için gerekli temellerin henüz atılmadığı, projenin gerçek anlamıyla, bir deneysel araştırma çalışması şeklinde müesseseleştirilemediği, görülmektedir. Başlangıçta Danışma Gurubunun önerdiği Strateji ve Yöntem Kurulu resmen kurulamamıştır. Konu böyle bir kurulun koordinatörlüğünde ve bütünlük içinde ele alınmamıştır. Çalışmalar sadece öğretmen yetiştirme konusuna yöneltilmiş; bu alandaki meseleler dahi bir bütünlük içinde düşünülmemiş D.Y.Ö.O. ve M.Ö.M. gibi iki ayrı kuruluş sorunu iki değişik açıdan ele almaya başlamıştır.

Yedi aylık süre içerisinde proje için belirli bir strateji ve yöntem geliştirilememiş; uzun ve kısa vadeli plan ve programlar yapılamamış gerekli örgütlenme gerçekleştirilememiştir. Başlangıçta ileri sürülen, konuyu deneysel ve bilimsel olarak ele alma belirli aşamalardan sonra uygulamayı yaygınlaştırma temenni ve önerileri sözde kalmış ve 60. 500 kişilik büyük bir öğrenci kitlesinin bu yöntemle öğrenime alınmasıyla çalışmalar başlangıçtaki gzyesinden uzaklaştırılarak sadece kapasite arttırmak maksadına yönelik geçici bir tedbir şekline dö-

2- Eğitim Teknolojisi Strateji ve Yöntem Kurulu alt Komisyonunun DYÖÖ Eğitim-öğretim Bölümü Örgütsel Yapısı ve Personel ihtiyacı ile ilgili ön çalışma raporu. 12-7-1974

nüsmüştür. Bu safhasında ve bu haliyle girişimin çok yakın bir gelecekte büyük sorunlarla karşılaşması kuvvetle muhtemel görünmektedir.

Ekim 1974.

Dr. Cevat ALKAN

BELÇİKA CHARLEROI'DA BİR AÇIK ÜNİVERSİTE

Şubat ayında, Avrupa Kültür Kuruluşu Charleroi bölgesinde, wallon dilinde bir açık üniversitenin kuruluşu üzerine inceleme yapmak amacıyla, *Charleroi Üniversite Merkeziyle* bir araştırma sözleşmesi imzalamıştır. Bu incelemenin finansmanı, Avrupa Kültür Kuruluşu ve Üniversite tarafından birlikte sağlanmış olacaktır. Kuruluş katkısının % 30'u kendi öz kaynaklarından, % 50'si Avrupa Ortaklık Komisyonundan ve % 20'si Belçika Kültür Bakanlığından sağlanmaktadır.

İncelemenin Amaçları ve İçeriği

Bu inceleme, verilen belirli bir coğrafi çerçeve içerisinde ve yeni bir tip ortaöğretim sonrası kuruluş yoluyla, modern Avrupa topluluğunun dilek ve ihtiyaçlarına cevap vererek, belirli sayıda prensiplerin uygulanmasını olanaklı kılacaktır. İnceleme, özellikle bir öğretim organizasyonu için zorunlu koşulları göz önünde bulunduracaktır:

— Bu kuruluşa giriş, ortaöğretim sertifikasına sahip olan veya olmayan herkese serbest olacaktır;

— Çok değişik bir öğretim yelpazesi sunulacaktır (tam gün, yarım gün, akşam kurları, kısa yoğun öğretim, hafta sonu tatilleri seminerleri v.s.)

— Grup olarak bireyin spesifik ihtiyaçlarına adapte (örneğin, göçmen işçi gruplarına) bir öğretim verilecektir;

— Yeni eğitsel teknoloji ve yöntemleri kullanılacaktır;

— Değer üniteleri formu altında, mesleki tecrübeye değer vererek, bir meslekî çalışma tecrübesini eğitsel faaliyetlerle bütünleştirmeye önem verilecektir.

— Bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasında, bazı problemlerin çözümüne araştırma ve diğer faaliyetlerle bir kalkınma faktörü teşkil edilecektir.

Bu inceleme, aynı zamanda, malî yönler, öğretim programları, öğretici personel, yeni üniversitenin öğrencileri ve bunların Belçika ve komşu ülkelerde daha önceden var olan ortaöğretim sonrası kuruluşlarla ilişkileri üzerine de veriler sağlaması gerekmektedir. Yabancı tecrübelerin adaptasyon olanakları da (örneğin, İngiltere Açık Üniversite tecrübesi) göz önünde bulundurulacaktır.

Faits Nouveaux 2/74, s. 6

Asis. Alişan HIZAL

VAKİT ÇİZELGELERİNDE ESNEKLİK

Öğretimde verimliliği arttırmak için yapılan çalışmalar arasında, ders çizelgelerinde süre faktörü üzerindeki uygulamalar ilgi çekici olmaktadır.

Okulda, hergün, her derse aynı süre tanıyan vakit çizelgeleri yerine, esnekliğe yer veren modül sistemi, Amerika Birleşik Devletlerinde gittikçe yayılmaktadır.

Modül sisteminde derslere, aynı gün ve hafta içinde farklı süreler verilmektedir.

Halen, orta öğretimde uygulanan, bu sistemde 15, 20, 25, 30 dakikalık modül denen zaman üniteleri kullanılmaktadır. Örneğin, 15 dakikalık modül'ü uygulayan bir okul, ders konularının ve faaliyetlerinin niteliğine göre 15 x 2, 15 x 3, 15 x 4. gibi. modülün katlarına göre ders yapmaktadır.

Aynı derse unite ve faaliyetlerin niteliğine göre iki uzun iki kısa ders saati ayırabilmenin olanaklı olduğu bu yaklaşımda esas olan tema, öğrenimin etkinliği için gerekli zamanın sağlanmasıdır.

Bu esnek yaklaşımda bir derse verilen uzun ve kısa süreleri, amaçlar, konu ve faaliyetler ile var olan koşullar tayin etmektedir.

Felsefî, psikolojik ve öğretim teorileri açılarından sağlam temellere dayanan esnek modül sistemi, ancak, tüm ilgililerin bu sistemi çok iyi anlamaları ile işleyebilmektedir.

Innovations in Education'dan

Prof. Dr. Fatma VARİŞ

ORTA ÖĞRETİMDE DERS ÇİZELGESİNİN % 10 SERBEST SAATLERE AYRILMASI

Fransada, Orta öğretimin ikinci devresinde kurumlar ders saatlerini % 10 serbestleştiriyorlar. Bu tedbir, eğitimsel amaçların gerçekleşmesine ve öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili çalışmalara katılmasına olanak verecektir.

Kazanılan zamanla uygulamalar, öğretmenlerin ve okul idarecilerinin pedagojik sorumluluğu altında olacaktır. Bu serbestleşme, öğretmenlerin ekip çalışmalarına oldukça faydalı değişiklikler getirecektir. Bu amaçla okul içindeki çalışmalarda geziler, sosyal faaliyetler ve tiyatro çalışmaları yer alacaktır.

Uygulama, orta öğretimin birinci ve ikinci devresinde 1974 Eylülünden itibaren başlanmıştır.

Le monde 2.5.24. 1w. 1973. C.P.

Asis. A. TÜRKÖĞLU

NORVEÇ: ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞMA SAATLERİ

Parlamentoda öğretmenlerin çalışma saatlerinin memurlar gibi 8.00-16.00 olarak saptanması teklif edilmiştir. Mevcut uygulamaya göre, öğretmenlerin haftalık çalışma saatleri okulun seviyesi ve öğretim saatlerine göre haftada 24-28 ve 30 saat olmak üzere esnek bir şekilde saptanmıştır.

Öngörülen yeniden düzenleme projesi öğretimden ayrı olarak, öğretmenler için danışma, konferans, planlama, ders hazırlığı, kurul çalışmaları, araştırma ve kendi alanındaki çalışmaları da süre yönünden değerlendirecektir.

Council of Europe, News Letter, 1/73, s. 18

Dr. M. Ali KISAKÜREK

KEŞFETME YOLUYLA ÖĞRENME DİĞER YÖNTEMLERE KIYASLA DAHA İYİ SONUÇLAR VERİYOR

Yaşlı yetişkinlerin öğrenme davranışları üzerinde bilimsel araştırmalarla geliştirilmiş keşfetme metodu, programlı öğretimden sonra öğrenme teknolojisinde üzerinde en çok durulan bir yeniliktir.

Son zamanlarda endüstride çalışan yaşlı işçilerin yeniden eğitimi keşfetme metodunun potansiyelini incelemek üzere OECD tarafından finanse edilen ve dört ülkede yürütülen deneysel bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaya göre: geleneksel metodlara kıyasla keşfetme metoduyla, öğrenme zamanını yarıya indirmek ve daha fazla öğrenmek mümkün olmaktadır.

Dr. Belbin'in belirttiğine göre, İngiltere, İsveç, Avusturya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bu araştırma, keşfetme metodunun:

- * En iyi sonucu, orta ve daha yukarı yaşlardaki öğrencilerde; anlayış ve kavram geliştirmeyi gerektiren görevlerde verdiği,
- * Öğrencinin ilerlemesini ve anlama derecesini öğretmene açıkladığından, öğrenci performansının kontrolünü kolaylaştırdığını,
- * Tecrübe yoluyla öğrenme sağladığından, yetişkinler için daha kolay bir yöntem olduğunu,
- * Olumlu sonuçlar için iyi planlanması ve küçük gruplar için hazırlanması gerektiğini,
- * Yöntemin başarılı olabilmesinin;
- Yardımsız öğrenme için içten, sezgisel vasıtalar temin etmesine ve
- Sezginin gelişebileceği yaşantılar sağlamasına bağlı olduğunu göstermektedir.

Dr. Cevat ALKAN

FRANSA: GÖÇMEN ÇOCUKLARIN OKULLAŞTIRILMASI

Fransa'da 700 000 göçmen işçi çocuğunun okullaştırılması, öğretmenler için dil öğretimi, kültür farklılığı, sınıflarda ırkçılık belirtileri gibi problemler doğurmaktadır. Bir göçmen çocuğunun bakanlığa kadar yükselmesi çok enderdir. Daha başlangıçta materyal ve kültürel engellerin doğurduğu sosyal uyumsuzluk ile dil engeli, genç yabancıyı güç bir duruma sokmaktadır.

Fransa'da göçmen çocuklar için aşağıdaki okullar vardır:

Ana Okulu: Göçmen işçi çocukları bu okullara az veya çoğu zaman oldukça geç girmektedirler. Gerçekte, özellikle Paris banliyölerinde, sınıflar kalabalık ve çoğu zaman ana-babalar idarî engellerin üstesinden gelme güveninden yoksundurlar. Bununla beraber 2 yaşından itibaren okullaşmanın, Fransız dilinin iyice kazanılmasına ve kültürel yetersizliği dengelemeye olanak vereceği ve ırkçılığa karşı savaşılmaya olanak sağlayacağı düşünülmektedir,

İlk Okul: Fransa'ya okula devam etmiş ve Fransızca'yı tanımaksızın gelen genç göçmenler arasında çoğunun okula uyumu oldukça güçtür. Çoğu zaman öğretmenler, yöneticiler hangi çözüm yollarını kabul edeceklerini bilmemektedirler. Genel Millî Eğitim Sendikası "hazırlık sınıflarının" hızlı bir gelişmesini ve öğretmenler için uygun bir formasyonu ön görmektedir. Diğer taraftan Sendika özellikle bir formasyonu ön görmektedir. Diğer taraftan Sendika özellikle bu çocuklar için görsel-işitsel kurların gerçekleşmesini telkin etmektedir.

İkinci Devre ve Mesleki Yetişme: Yabancı işçi çocuklarının çoğunluğu, teknik öğrenim kolejlerinin kısa formasyonu (bir yıl) ile geçiş ve pratik sınıflar için "ayrıcılıklı bir kurbandırılar". Gerçekten, bu çocuklar ortaöğretime çok ilerlemiş bir yaşta ve gerekli bazı yeteneklere (yazı, ifade) sahip olmaksızın gezmektedirler.

Fransa'da 7-16 yaş arasındaki yabancı çocuklar için aktüel olarak 250 "hazırlık sınıfı" bulunmaktadır. Çocuklar, bu sınıflarda kendi yaş ve seviyelerine uygun normal sınıflarla bütünleşmeden önce Fransızcanın pratiğini öğrenmektedirler. Hazırlık sınıflarında geçiş süresi genellikle bir yıldır. Ergenler için 1971 yılında yedi geçiş sınıfı kurulmuştur; bu sınıflarda daha fazla sayıda sınıf açmaya ihtiyaç duyulmaktadır, zira bütünleşmede en büyük güçlüğü olanlar ergenlerdir. Bu düşünce C.R.E.D.I.F. (Saint-Cloud Yüksek Öğretmen Okuluna bağlı Fransızcanın Yayılması İçin Araştırma ve İncelemeler Merkezi) tarafından yakında yayımlanmış bulunan incelemede de ifade edilmiştir. Merkez, Fransızcaya hazırlık sınıflarının, yabancı çocuklar için, basitçe "Fransızlaştıran makineler" olmamak zorunda oldukları ve küçük göçmenlerin burada, iki kültürle ahenkli olarak yaşamayı öğrenmeye başlayacakları kabul olabilecekleri olmaları gerektiğinde de ısrar etmektedir.

Bundan başka, birçok öğretmenin bu çocukların özel problemleri hakkındaki bilgisizlikleri, onların Fransız okullarındaki uyumlarını güçleştirmektedir.

Diğer taraftan, Genel Millî Eğitim Sendikası kendi yönünden *üç istek* üzerine dayalı bir kampanyayı başlatmıştır: Göçmen çocukların ihtiyaçlarına adapte olan okul yapıları, iki dil ve kültür arasında kalmış bu öğrenciler için bir meslekî formasyon ve kendi ana dillerinden bir öğretimde yararlanma hakkı, “ana-baba ve çocuklar arasında iyi ilişkiler için zorunlu koşul ve kendi orijinal ülkesi ve Fransa arasında gerçek bir seçim yapma olanağı”.

Faits Nouveaux 1/72 Sayfa: 17, 18.

Asis. Alişan HIZAL

İTALYA: ÖĞRETMENLER İÇİN YENİ ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ

1974/1975 Öğretim yılından itibaren, ilk ve ortaöğretim öğretmenleri için yeni bir çalışma sözleşmesi yürürlüğe girecektir.

Bu sözleşme, Eğitim Bakanlığı tarafından yeni yayınlanmış bulunan, öğretmenlerin göreve alınmaları, hakları ve yükümlülüklerini tesbit eden bir kararnameye dayanmaktadır. Gerçekte, okul personelinin hukukî statüsü üzerine olan kanunun 4. maddesinin uygulanmasına ilişkin bir kararname söz konusudur Bu kararname, her düzen ve seviyedeki okullarda öğretici personelin çalışma sözleşmesini detaylı olarak belirleyen asil ve asil olmayan öğretmenler, yöneticiler, müdürler, 30 gruba ayrılmış müfettişler, merkez, taşra ve akademi müfettişlikler tarafından yönetilenlere ilişkin 143 madde içermektedir.

Yeni düzenlemelerin en önemlileri aşağıda verilmiştir:

Öğretim Özgürlüğü: Bu, anayasal prensiplere ve devlet tarafından teşkil edilen okul yönetmeliklerine saygı içerisinde, öğretimde otonomi ve kültürel ifade özgürlüğünü içermektedir. Diğer taraftan, öğrencilerin moral ve yurttaşlık bilinci ve tüm hakları, kişiliklerinin serbestçe gelişimi tüm öğretmenlerce korunmuş olacaktır.

Öğretmenlerin Göreve Alınması: Göreve alınma yarışma ile olmaktadır. Yarışmaya katılabilmek için adayların üniversite veya diğer yüksek öğretim kurumlarında kazanılmış formasyona sahip ol-

maları gerekmektedir (özellikle ortaöğretim öğretmenleri için), Yarışmalar bir veya birden fazla yazılı veya pratik, sözlü sınav ve en az üç ay süreli bir stajdan oluşmaktadır.

Geçici Tayin: Tüm öğretmenler ve okul yöneticiler geçici olarak tayin edilmektedir. Atama öğretim yılının birinci gününden itibaren gerçekleşmektedir. gerçi atama bir yıl filli hizmete tekâbül etmekte ve şayet bu hizmet memnuniyet verici değilse personel görevden alınmakta, bir öğretmen topluluğu veya görevden geliyorsa önceki görevine yeniden yerleştirilmektedir.

Sendikal Özgürlükler: Sendikal kuruluşlar tüm okul binalarında kendilerine ayrılacak belirli alanları ücretsiz olarak kullanabileceklerdir. Öğretici personel, normal ders saatleri dışında okullarda toplanma hakkına sahip bulunmaktadır. Sendikal yöneticiler uygun mütalâadan sonra, okulun personeli olmasalar dahi, bu toplantılara katılabilirler.

Hizmet Saatleri: Ana okulları öğretmenleri için zorunlu çalışma saatleri haftalık 36 saat, ilkökul öğretmenleri için 30 saattir (bunun 24 saati öğretime ve 6 saati okulun diğer fonksiyonlarıyla birleşen farklı faaliyetlere ayrılmıştır). Ortaöğretim öğretmenleri için haftalık çalışma saati minimum beş gün üzerinden 24 saat olarak düzenlenmiştir.

Özel Dersler: Öğretmenler, öğrettikleri okulların öğrencilerine özel ders verememektedir. Bununla birlikte, okul müdürüne bilgi vermek ve onlara öğrencilerin isimlerini, kayıtlı buldukları okulları bildirmek kaydıyla diğer kurumların öğrencilerine özel dersler verebilirler.

Emeklilik Yaş sınırı 65'dir.

Faits Nouveaux 2/74, Sayfa- 18

Asis. Alişan HIZAL